

ČLÁNKY / ARTICLES

Analýza zahraničně-politického diskurzu slovinské diplomacie vůči Chorvatsku po roce 2004

Hana Hlaváčková¹

Department of International Relations and European Studies, Metropolitan University
Prague

Analysis of foreign policy discourse of Slovenian diplomacy towards Croatia after 2004. The article focuses on Slovenia as a post Yugoslav state who is now member of European Union. Slovenia has still tights with Western Balkan states and their relationship worth studying, especially with Croatia. This article deals with role theory, part of foreign policy analysis, and its concepts which help to understand foreign policy behaviour. Main aim of this work is to identify role or role set of Slovenian behaviour towards Croatia. The article uses qualitative content analysis and critical discursive analysis to research what role(s) Slovenia plays. What role does Slovenia plays towards Croatia and does it change during Croatia entered EU?

Keywords: foreign policy, Slovenia, discourse analysis, Croatia, EU

How to Cite: Hlaváčková, H. 2017. „Analýza zahraničně-politického diskurzu slovinské diplomacie vůči Chorvatsku po roce 2004.“ *Central European Journal of Politics* 3 (1): 26–49.

1. Úvod

Slovinsko jako malý stát hledalo po osamostatnění své místo v Evropě. Teoretici i politici se dodnes přou, do které geografické polohy v Evropě Slovinsko zařadíme. V 90. letech 20. století se chtělo Slovinsko co nejvíce distancovat od zemí Balkánu. Balkán byl totiž označením pro zemi nestabilní, zasaženou válečným konfliktem. Od slovinského osamostatnění tedy slovinská diplomacie podnikala kroky pro vytvoření jiné identity, „nebalkánské.“ Nabízelo se několik variant, být jižní nebo střední Evropou. I když se Slovinsko snažilo navázat institucionální svazky v rámci těchto regionů, onu identitu nikdy nezískalo. Změna přišla až s evropským integračním procesem. Bylo jasné, že to je správná cesta a slovinská diplomacie dělala vše pro to, aby se Slovinsko co nejdříve dostalo do EU. Slovinsko vstoupilo v roce 2004 s dalšími devíti státy do EU. Vstup do EU

---

¹ Mgr. Hana Hlaváčková, Ph.D. působí jako akademický pracovník na Metropolitní univerzitě Praha, katedře Mezinárodních vztahů a evropských studií, Dubečská 900/10, 100 31 Praha Strašnice. E-mail: hana.hlavackova@mup.cz

byl velmi významným mezníkem pro slovinskou diplomacii, protože se již nemuselo vymezovat vůči zemím Balkánu, ale naopak na základě svých historických vazeb s tímto regionem vidělo určité výhody. Slovinští politici a diplomaté nabízeli Evropské unii zkušenosti s Balkánem, který měl podle plánů také nastoupit cestu k integraci. Prvním postjugoslávským státem, který měl předpoklad vstoupit do EU, bylo Chorvatsko. K Chorvatsku se slovinská diplomacie chová a chovala poměrně odlišně od ostatních států. Je to dáno geografickou blízkostí. Chorvatsko je totiž jediný přímý soused Slovinska a tak si obě země ve svých vztazích nesou pozůstatek ještě z minulosti, nejen z dob jugoslávských, ale zejména z období rychlého osamostatnění, kdy nebyly dořešeny klíčové záležitosti.

Předkládaný článek se zabývá vztahem Slovinska a Chorvatska po roce 2004, resp. rolí, kterou Slovinsko hraje vůči Chorvatsku.² Záměrně ukazují pohled pouze ze strany slovinské diplomacie, neboť teorie rolí je specifikovaná pro daného aktéra, který tuto roli hraje vůči vymezenému obecnstvu. Cílem je identifikovat konkrétní roli slovinské diplomacie na základě výzkumu zahraničně-politického diskurzu. Odpovídá na otázku, jakou roli hraje Slovinsko vůči Chorvatsku a zda se jejich vztah změnil během chorvatského přistupování do EU.

Využívám kvalitativní metodologii. Role je interpretována na základě kritické diskurzivní analýzy, kterou zkoumám zahraničně-politické dokumenty vybraných aktérů, kteří tvoří zahraniční politiku, a také prostřednictvím kvalitativní obsahové analýzy. Jako teoretický rámec mi slouží teorie rolí, kterou podrobněji popíši níže.

2. Teoretický a metodologický rámec výzkumu

2.1. Teorie rolí

Teorie rolí je přehlíženým konceptem v rámci studia zahraniční politiky. Jako ucelený rámec výzkumu se začíná objevovat v roce 1970 po vydání článku K. Holstiho (1970), který zkoumal chování států v kontextu studené války. Na něj navazují další, například S. Walker (1987) s rozbořením tvorby role a současní propagátoři teorie rolí, S. Harnisch, C. Frank a H. Maull (2011: 1), kteří vidí teorii rolí jako analytický nástroj k interpretaci chování národní zahraniční politiky (ZP) a sociálního systému tvořeného mezinárodními vztahy (MV). Před vydáním Holstiho článku se v rámci role (většinou sociální) zkoumalo, jak se má aktér podle dané role chovat. Uvažovalo se o konkrétních očekáváních, která roli státu (individua) formují. Toto očekávání bylo však ovlivněno pouze vnějšími vlivy a zdroji, které byly převážně systémové (společenské). Holsti (1970) se zabýval ve svém výzkumu tím, jak si roli definují sami političtí činitelé, čímž do výzkumu role přinesl

---

² Článek představuje část dizertační práce na téma *Role Slovinska v integračních procesech zemí Západního Balkánu do EU* obhájené v červnu 2017.

vnitřní očekávání.³ V dnešním přístupu působí na tvorbu role faktory vnější a zároveň i vnitřní.⁴ Autoři využívající teorii rolí se dělí na dva proudy. V USA výzkumníci zdůrazňují materiální a kognitivní vlastnosti jako determinanty. Role chápou jako příčinu aktivit. Evropský proud výzkumníků teorie využívá pro pochopení a vysvětlení role konstruktivistické pozice. Jazyk a sociální interakce jsou stěžejními determinantami. Role tak poskytuje odůvodnění prováděných aktivit (Harnisch 2011: 7).

Za své teoretické východisko jsem zvolila konstruktivistickou teorii. Jednotliví teoretici se sice vyjadřují k tomu, že konstruktivismus je vhodnou teorií, ale detailnější popis nechávají stranou. Rozhodla jsem se pro konvenční konstruktivismus, který mi přijde nejsrozumitelnější pro současný proud teorie rolí. Jeffrey Checkel (1997, 1998, 2002, 2006) přináší do teorií myšlenku, že je třeba kombinovat teoretické směry. On nabádá k teoretickému pluralismu. Jeho základní myšlenkou však je kombinovat racionalistické pozice a konstruktivistické, což se v teorii rolí objevuje např. u L. Aggestamové (1998). Některé prvky jsou totiž ponechány z racionálních pozic, některé jsou přejímány z pozic konstruktivistických.⁵ Konstruktivismus přijímá předpoklad, že identity jsou součástí konstitutivních praktik státu a také produkují jeho aktivity doma i v zahraničí (Hopf 1998: 193). Můžeme tedy předpokládat možné změny role či různé typy rolí. Identita nabízí porozumění povaze státu, jeho motivům, zájmům, postojům a rolím v politickém kontextu. Stát může mít potřebu konstruovat národní identitu na domácí scéně tak, aby legitimizoval vnější autoritu, a to má efekt na státní identitu v zahraničí. Funguje to i reverzně – stát identitu vytvořenou směrem do zahraničí potřebuje k tomu, aby legitimizoval vlastní pravidla a chování doma (Hopf 1998: 195). Vztah role a identity je velmi úzký, proto tyto základní předpoklady můžeme přenést na samotný proces tvorby role.

Jak tvrdí Ole Elgström a Steve Smith (2006), kromě identity jsou role konstruované podle moci a jsou odvozeny od pozice v mezinárodním společenství nebo od statusu aktéra (např. *balancér, dozorce, patron, regionální lídr*). Malé státy jsou v této perspektivě předurčeny k jiným rolím, jakými jsou například mentor, model, most, zprostředkovatel nebo nositel hodnot (více Elgström a Smith 2006). Role jsou

---

³ I když je dnes již ve velkém množství prací definováno, co pojem role znamená, může koncept stále trpět nedostatečně vymezeným jednáním, které je přisuzované té dané roli, což dává prostor pro různé interpretace (Hollis a Smith 1986: 276).

⁴ Koncept role pochází ze sociologie a psychologie a je dynamickým aspektem sociální pozice. Role znamená pozici, která je zdrojem požadavků a také moci, jenž tyto požadavky může vytvářet. Role s sebou přináší určité povinnosti, co by aktér měl a neměl dělat, respektive jak by se měl a neměl chovat, zároveň stanovuje pro daného aktéra určité limity.

⁵ Holsti (1970, 1987) se svým pojetím role do jisté míry odlišuje od realistů, nevidí totiž materiální základnu jako ten jediný a hlavní zdroj, který určuje směr chování. Nicméně nevylučuje určité materiální zájmy při tvorbě role.

podmíněné specifickým vztahem k vnějšímu okolí a lze je pojmenovat na základě těchto specifických vztahů a konkrétního jednání aktérů. Zde je tedy zjevný vztah mezi procesem tvorby role a okolními aktéry, kteří tvoří vnější očekávání a zároveň mohou také formovat normy a hodnoty, což jsou koncepty stěžejní pro zvolenou teorii, tedy konstruktivismus.

Jako základ pro výzkum role Slovenska jsem přijala přístup Lisbeth Aggestamové (2006), která navazuje na Holstiho a pracuje s pojmy jako očekávání role, koncepce role, provádění role a změna role. (1) Očekávání role (*role expectations*) odkazují k tomu, jaká očekávání mají ostatní aktéři, kteří tvoří aktérovo alter. Očekávání můžeme rozdělit na vnitřní a vnější. Vnitřní očekávání mohou být formována politickou kulturou, naopak vnější očekávání formuje institucionální struktura a ostatní aktéři. To vše dohromady vytváří rámec chování. (2) Dalším konceptem je koncepce národní role (*national role conception*), která je normativní interpretací aktéra k sobě samému nebo vůči okolí. Koncepce je dlouhodobá, vyjadřuje obecné dlouhodobé funkce a chování vůči svému okolí. Podle Aggestamové (2006: 20) ale koncepce role nemusí nutně přímo ovlivnit chování, spíše poukazuje na to, jaké možnosti a strategie aktér má. Vytváří se široké kategorie, které dávají prostor pro konkrétní chování. (3) Provádění role (*role performance*) je projevem aktuálního chování, tedy toho, jak je koncepce prováděna v praxi. Provádění mohou ovlivňovat určité specifické situace. (4) Posledním pojmem je změna role.⁶ Stabilita je základním prvkem role jako vzorce chování (Aggestam 2006: 22). Pokud by koncepce role nebyla stabilní, politici by nebyli schopni naplnit konzistentnost role. Změna role je možná, ale jak již bylo zmíněno, záleží na kontextu. Konflikt rolí může nastat ve chvíli, kdy dominantní role není kompatibilní s dalšími, respektive situace vybízí ke změně role a je v nesouladu s dominantní představou o roli (Aggestam 2006: 22). Konflikt rolí může nastat, nesmíme ale opomenout fakt, že každá role je tvořena mnoha zdroji, takže když nastane změna v jednom z rolí ovlivňujících faktorů, nemusí jít nutně o konflikt. Je ale několik důvodů (změn v kontextu), kvůli kterým ke konfliktu rolí dojde.⁷

Podle Aggestamové (2006) je možné znázornit tvorbu role v takovém procesu, v němž je role výsledkem kombinace očekávání institucí (vnitřní očekávání aktéra),

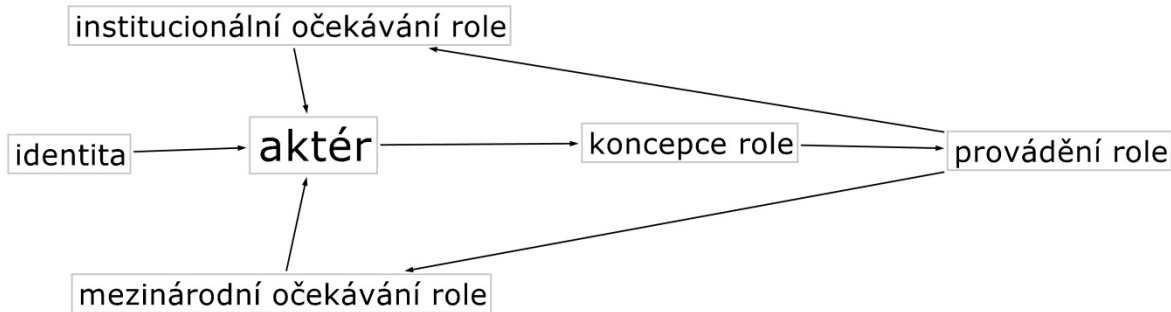
---

⁶ Změna role je podle Le Prestreho (1997: 251, 261) možná. Sice není častá, ale dojít k ní může. Role nabývají na důležitosti zejména v období „nejistoty“ po konci studené války. Státy se učí z nového prostředí a nových podmínek a vytvářejí zahraniční politiku, která se přizpůsobila změněnému systému po konci studené války. Ta v průběhu svého trvání vytvářela určitý rámec pro chování států, s jejím koncem musel nutně přijít i konec některých rolí.

⁷ Těmi je například (1) politická nestabilita, ať uvnitř země nebo ve vnějším institucionálním kontextu, jehož je součástí. Dále jde o situaci, kdy (2) normy, které stát uznává a dodržuje, budou nekonzistentní. (3) Pokud se o roli spekuluje a je zkoušena ve smyslu jejího testování, zvyšuje to nestabilitu role. Pokud o ní nejsou státní politické elity přesvědčené, je role náchylná k zániku. Naopak role bude stabilní, když je kompatibilní s ostatními rolemi, které stát přijímá.

očekávání mezinárodních aktérů, ale zároveň také výsledným prováděním role, které zase zpětně ovlivňuje vnitřní i vnější očekávání.

Schéma 1. Proces tvorby role

Zdroj: autorka podle Aggestam (2006)

2.2 Metodologie a tvorba dat

Pro svůj výzkum využívám kvalitativní metodologii pro interpretaci zjištěných tvrzení v rámci zkoumané datové základny. Pracuji s kritickou diskurzivní analýzou se zaměřením na diskurz, který slovinské politické elity vytvářejí ve vztahu k Chorvatsku. Časově je zkoumaný případ ohraničen vstupem Slovinska do EU a současností (2004–2016). Další metodou pro doplnění analýzy ZP je kvalitativní obsahová analýza.

Kritická diskurzivní analýza (CDA) je založena na předpokladu, že analýza textu by měla být spojena s analýzou institucionálních a diskurzivních praktik, které se v textu projevují (Fairclough 1995: 9). CDA studuje historické podmínky, v rámci kterých je diskurz generovaný. Zároveň je podstatné to, jak se mění diskurzivní praktiky dnes, v širším kontextu sociální a kulturní změny (Fairclough 1995: 19).

Texty zkoumané v rámci diskurzivní analýzy odrážejí názor zahraničně-politických představitelů Slovinska. V AZP má diskurzivní analýza užitečné místo. Diskurzivní analýzou lze dle Hansen (2012: 103) zkoumat oficiální zahraniční politiku.⁸ Diskurz vyjadřuje obrazy a názory o sobě (*self*, v našem pojetí *ego*) a o ostatních (*others*, tedy *alter*) (Hansen 2006: 6). Politici odkazují na zprávy z médií, akademické texty či výzkumy, aby posílili a podpořili diskurz, který sami (re)produkuje. V mém výzkumu chápu diskurz jako soubor vyjádření a projevů verbálních i neverbálních o jednom specifickém tématu, která jsou produkována vybranou skupinou aktérů. Já se ve svém výzkumu zaměřím na verbální projevy a jejich tištěné reprodukce. Pro výzkum bude

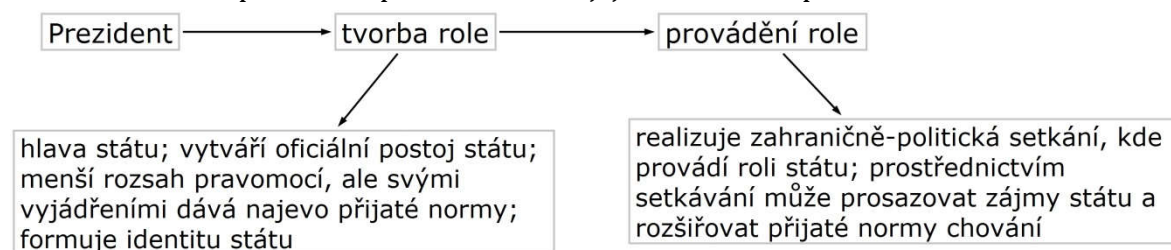
⁸ Tvrdí však, že by bylo přínosné zabývat se i těmi aktéry, kteří oficiální diskurz netvoří – nevládními politickými stranami, médii, NGOs a dalšími. Diskurzivní analýza dává možnost myslet kriticky. Podle Hansen (2012: 107) je výzvou kombinovat diskurzivní analýzu s ostatními směry v rámci analýzy zahraniční politiky. Umožní to širší záběr výzkumu.

podstatný obsah a forma vyjádření, která poukáže na určitý vztah Slovinska k Chorvatsku. Důležité je i to, jakému publiku jsou tyto informace sdělovány.⁹

2.3 Aktéři vytvářející slovinskou ZP a tvorba datové základny

V rámci diskurzivní analýzy jsem určila tři aktéry, jejichž vyjádření formují roli a reprezentují Slovinsko navenek a poukazují na vztah k Chorvatsku. Prezident má určité zahraničně-politické pravomoci, zastupuje zemi navenek, a i když zahraniční politiku jako takovou netvoří, jeho kroky vytvářejí diskurz. Jeho jednání má velký význam jak pro celou vládu, tak i pro společnost. Podílí se na tvorbě role státu tím, že vytváří vnitřní očekávání a interpretuje je. Dále interpretuje a odráží vnější očekávání, která jsou kladena na stát. Prezident je také tvůrcem identity, zároveň se podílí i na její změně. Prostřednictvím jeho chování reprezentuje normy přijaté k zahraničně-politickému chování. Jeho osoba se podílí i na provádění role. Je částečně realizátorem zahraniční politiky, účastní se setkání s ostatními státníky, kde může roli Slovinska provádět, může zde dávat najevo, jaké jsou zájmy státu a také reprodukovat přijaté normy chování. Pozice prezidenta na tvorbě role a jejím provádění je zobrazeno v následujícím schématu.

Schéma 2. Pozice prezidenta při tvorbě role a jejím následném provádění

Zdroj: autorka

Nejdůležitější úlohu při realizaci zahraniční politiky má ministr zahraničních věcí.¹⁰ Kabinet ministra organizuje a koordinuje přípravu a zpracování materiálů pro profesionální vystoupení ministra. Přípravují jeho rozhovory s představiteli cizích zemí a mezinárodních organizací a podílí se na mezinárodních konferencích.¹¹ Ministr je představitelem MZV. Právě on je stěžejním představitelem provádění zahraniční

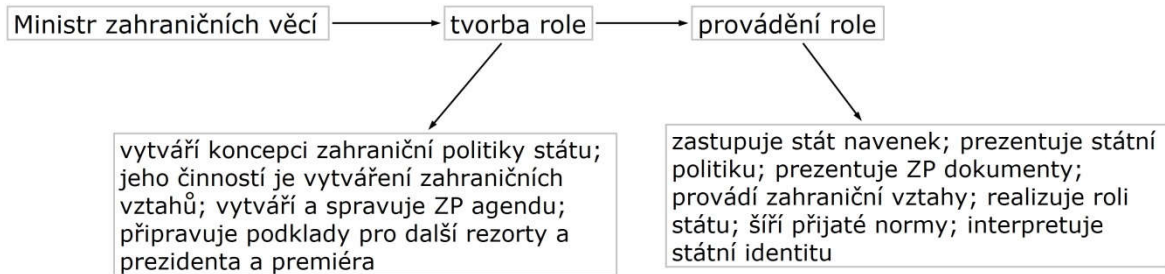
⁹ Pro správné vyznění akce je třeba, aby mezi řečníkem a publikem byl jakýsi dramaturgický soulad. Ten je specifický pro veřejné akce. Tomuto přístupu se věnují například Petr Krčál a Vladimír Naxera (2015).

¹⁰ K dispozici mu jsou podpůrné posty, jako vedoucí kabinetu ministra Vlasta Vivod a státní tajemnice Darja Bavdaž Kuret a Dragoljuba Benčina. MZZ (2016): Vodstvo: http://www.mzz.gov.si/si/o_ministrstvu/vodstvo/ (10. 3. 2016).

¹¹ Ministrstvo za zunanje zadeve (2016): Kabinet ministra: http://www.mzz.gov.si/si/o_ministrstvu/organiziranost/kabinet_ministra/ (4. 3. 2016).

politiky. V souvislosti s rozšiřováním EU na Balkán měl povinnost vést Radu EU v době předsednictví a zasedání Rady EU se účastní stále.

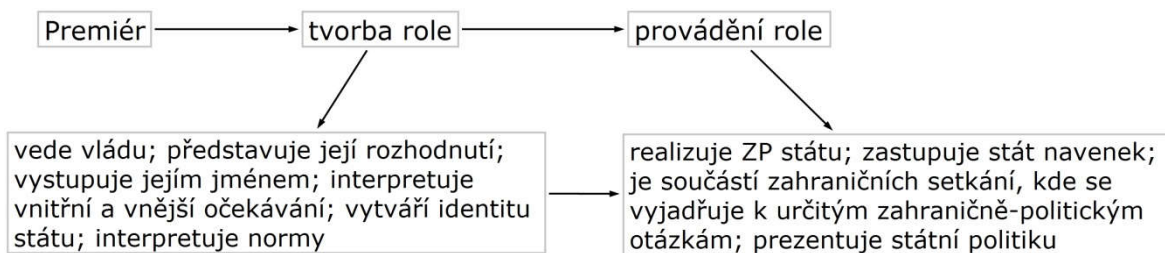
Schéma 3. Pozice ministra zahraničních věcí při tvorbě role a jejím následném provádění

Zdroj: autorka

Premiér je dalším státním představitelem, kterého jsem zahrnula do výzkumu. Premiér zastupuje zemi navenek, často v obecných záležitostech, ale i konkrétních, které jsou ve spojení se zkoumaným regionem. Vede vládu, představuje její rozhodnutí a směřování. Má legislativní pravomoc, zastupuje stát navenek. Premiér je realizátorem norem. Zastupuje prezidenta ve chvílích, kdy nemůže svůj úřad vykonávat.

Schéma 4. Pozice premiéra při tvorbě role a jejím následném provádění

Zdroj: autorka

Tyto tři politické pozice jsem zvolila z toho důvodu, že se všechny tři podílejí na vytváření státní role a jejím provádění. Jsou hlavními reprezentanty toho, jak se Slovinsko chová navenek. Reprodukují vztahy nadřazenosti či partnerství vůči jiným státům a ve svých projevech představují určité role státu ve vztahu k tomu, ke komu zrovna promlouvají. Jejich prohlášení, rozhovory a oficiální zprávy spolu s teleportem stránek Ministerstva zahraničních věcí a v jedné výjimce i ministra vnitra, tvoří diskurz slovinské zahraniční politiky. Odrážejí také očekávání, která jsou součástí procesu tvorby role, jak vnitřní, tak i vnější.

Datový korpus byl vytvořen na základě určených aktérů podílejících se na tvorbě diskurzu (viz níže) a dále se jedná o teleport internetových stránek ministerstva zahraničních věcí. Při tvorbě tohoto korpusu jsem postupovala chronologicky od roku 2004, kdy Slovinsko vstoupilo do EU, až do současnosti. Využívám rozhovory, oficiální prohlášení, proslovy, které se nacházejí na webových stránkách jednotlivých aktérů. Pro

prezidenty od roku 2004 existuje archiv stejně tak jako pro ostatní posty. To je tedy první kategorie, na kterou jsem se zaměřila při hledání dat pro ukázkou diskurzu o slovinské roli vůči zemím ZB.

Prezidenti se vystřídali ve zkoumaném období tři. První slovinský prezident Milan Kučan byl ve funkci v období 1992–2002, tedy ještě před přistoupením do EU. Do zkoumaného období spadají tedy následující tři představitelé. Janez Drnovšek byl prezidentem v letech 2002–2007. Pro výzkum je tedy zajímavá více jak polovina jeho prezidentského mandátu. Texty k analýze celkem čítají 86 012 slov. Texty jsem čerpala z oficiálních stránek bývalého prezidenta republiky. Danilo Türk držel prezidentský mandát v období 2007–2012. Z jeho oficiálních stránek jsem čerpala 81 prohlášení a rozhovorů. Celkem se jednalo o komplex 146 320 slov. Borut Pahor je současným prezidentem od 23. prosince 2012. Souhrn všech zahrnutých dokumentů je k nalezení v části analyzovaná data a zdroje. Ministři zahraničních věcí se ve sledovaném období také střídali. Dimitrij Rupel zastával během této doby post ministra zahraničí několikrát, stejně tak Karl Erjavec.¹² Z toho důvodu jsem vytvořila jednu společnou subkategorii ministrů zahraničí obsahující rozhovory, prohlášení apod. Prvním premiérem ve zkoumaném období byl Janez Janša, který zastával post v období 2004–2008, dalším Borut Pahor (21. listopad 2008–10. února 2012), poté znovu Janez Janša (10. února 2012–27. února 2013), následovala Alenka Bratušeková (27. února 2013 – 18. září 2014) a současným premiérem je od 18. září 2014 Miro Cerar. Soupis zdrojů je situován v části analyzovaná data a zdroje.

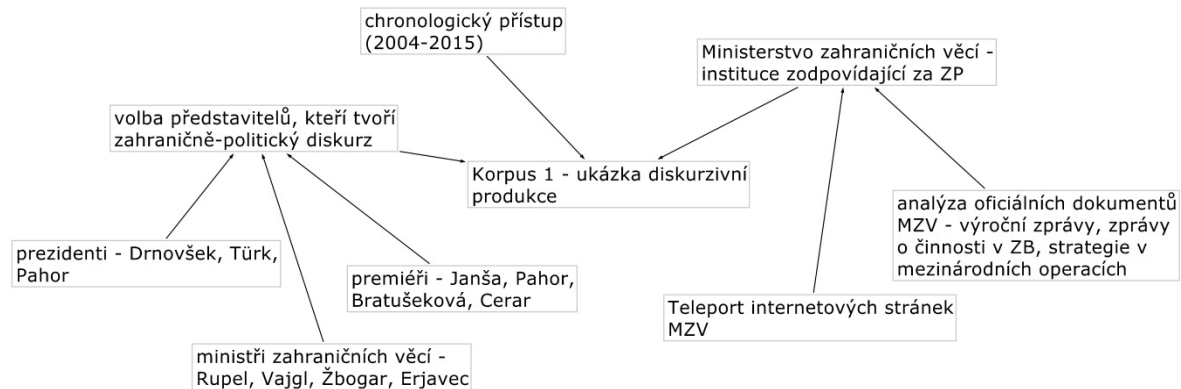
Druhá kategorie zdrojů představuje teleport internetových stránek Ministerstva zahraničních věcí v několika různých sekcích. Jde například o definování zahraniční politiky v rámci EU, OBSE, OSN, dále o vyhranění se vůči regionu Západní Balkán, specificky Chorvatsku, či o základní pravidla při poskytování rozvojové spolupráce. Všechny dokumenty dostupné na www.mzz.gov.si. Třetí kategorie pak zahrnuje oficiální dokumenty vydané ministerstvem zahraničních věcí a schválené vládou. Jsou jimi například strategie zahraniční politiky a zprávy ministerstva zahraničí. Tento korpus je specifický tím, že se v něm soustředím na to, jak zvolené elity produkují roli Slovinska směrem k ZB. Důvodem pro výběr tohoto korpusu je snaha podrobit analýze to, jakým způsobem slovinští politici a slovinské oficiální zahraničně-politické dokumenty hovoří o Chorvatsku.

---

¹² Prvním ministrem ve zkoumaném období byl od prosince 2002 do června 2004 Dimitrij Rupel, dalším od června 2004 pouze do prosince 2004 Ivo Vajgl. Následoval opět Dimitrij Rupel, který nastoupil na post v prosinci 2004 a funkci vykonával do listopadu 2008. Následoval Samuel Žbogar, který byl jmenován v listopadu 2008 a odvolán v září 2011. Na jeho místo v únoru 2012 nastoupil Karl Erjavec, který byl jmenován třikrát, naposledy v září 2014, přičemž ve funkci je dodnes.

Schéma 5. Tvorba korpusu

Zdroj: autorka

2.4 Ideál typy rolí

Pro přiřazení rolí je vhodné zabývat se typologií rolí, která byla sestavena na základě soustavného výzkumu. Proto se přikloním k typologii vytvořené Kalevi Holstim. On vytvořil 17 typů rolí.¹³ Vysledovala jsem, že při vytváření typologie záleželo i na tom, jakým směrem chtěl stát ubírat svoji zahraniční politiku, zda vyznával určité hodnoty a ty pak aplikoval, nebo jeho zahraniční politika nebyla založena na hodnotách, nebo spíše racionálních zájmech. Sleduji v naznačených ideál typech linii tří základních prvků: (a) ZP založená na hodnotách, (b) ZP je založená na zájmu (zejména racionálním) a (c) povaha vztahu k okolním státům. V následující tabulce jsou shrnuty parametry vztahu dvou aktérů, resp. pozice, ve které může stát zkoumané Slovinsko vůči konkrétní zemi Západního Balkánu. Tento rozbor vztahu má být užitečný při identifikování konkrétních rolí, které Slovinsko hraje.

Tabulka 1. Ideál typy rolí a základní charakteristiky vztahu k jinému státu

ideál typ role	povaha vztahu	hodnoty/zájem	symetrie/asymetrie
bašta revolučních hnutí	nadřazený	zájem	asymetrie
regionální vůdce	nadřazený	zájem	asymetrie
regionální ochránce	nadřazený	hodnoty	asymetrie
aktivní nezávislý stát	partner	obojí možné	symetrie
podporovatel osvobození	partner	hodnoty	symetrie
role antiimperialistického agenta	partner	hodnoty	symetrie
obránce hodnot	partner/nadřazen	hodnoty	symetrie
mediátor-integrátor	nadřazený	hodnoty	asymetrie
regionální subsystémový spolupracovník	partner	obojí možné	symetrie
developer	nadřazený	obojí možné	asymetrie
most	nadřazený	obojí možné	asymetrie

¹³ Holsti představuje různé typy rolí, které pasují jak na velmoci, tak na malé státy, které se v době studené války přidávaly na stranu jednoho či druhého bloku.

důvěryhodný spojenec	partner	obojí možné	symetrie
nezávislého aktéra	partner	obojí možné	symetrie
role jako příklad	nadřazený	obojí možné	asymetrie
role vnitřního rozvoje	nezávislý	obojí možné	symetrie
izolovaný stát	nezávislý	obojí možné	symetrie
ochraňovaný stát	podřízený	obojí možné	asymetrie
vedení	nadřazený	obojí možné	asymetrie
spojenec	partner	obojí možné	symetrie
promotér bezpečnosti	nadřazený	obojí možné	asymetrie
most/mediátor	nadřazený	obojí možné	asymetrie
nezávislý aktér	nezávislý	obojí možné	symetrie

Zdroj: autorka

Zodpovědnost je v tomto případě důležitou součástí povahy vztahu, neboť poukazuje na závazek, který na sebe stát přejímá. Jsou dvě možné varianty, buď s sebou patříčná role nese závazek zodpovědnosti, nebo nenes. Níže v tabulce je patrné, že některé role tento závazek nevyžadují. To, jak symetrický či asymetrický je vztah aktérů, nehraje příliš velkou úlohu stejně jako to, zda ta či která role je založená na prosazování hodnot nebo zájmů. Zodpovědnost je dalším rozměrem vztahu. I tento prvek je důležitý pro následné určení, které role Slovinsko hraje vůči zemím Západního Balkánu.

Tabulka 2. Rozdělení ideál typů rolí podle zodpovědnosti

Role s prvkem zodpovědnosti	Role bez zodpovědnosti
regionální vůdce	bašta revolučních hnutí
regionální ochránce	aktivní nezávislý stát
obránce hodnot	podporovatel osvobození
mediátor-integrátor	role antiimperialistického agenta
vedení	regionální subsystémový spolupracovník
promotér bezpečnosti	developer
	most
	role jako příklad
	nezávislého aktéra
	role vnitřního rozvoje
	izolovaný stát
	ochraňovaný stát
	spojenec
	most/mediátor

Zdroj: autorka

Nyní s vymezenými charakteristikami bude možné pojmenovat roli(e), které Slovinsko hraje vůči Chorvatsku. Na základě výše vytýčených parametrů bude možné rozlišit povahu vztahu a cíl role.

3. Zahraniční politika Slovinska vůči Chorvatsku¹⁴

V této části se věnuji komplikovanému vztahu Slovinska s Chorvatskem. Zcela záměrně jejich vztah popisuji ze slovinských pozic, protože na téma nahlížím z pohledu interpretace diskurzu slovinských zahraničně-politických elit. Nejprve se zaměřím na koncepci role a pojetí identity ve zkoumaných dokumentech. Dále se věnuji povaze vztahu vycházející z obsahové analýzy a také kritické diskurzivní analýzy. Zde se zaměřím na shrnutí problematických otázek. Všechny neshody, které mají tyto země dnes mezi sebou, pramení z rozpadu SFRJ a z neuspořádání poměrů mezi oběma zeměmi ihned po osamostatnění. Některé otázky řešeny byly ihned po získání samostatnosti, nicméně stěžejní záležitosti, jako hraniční spory, doposud vyřešeny nebyly. Vzájemné vztahy Slovinska a Chorvatska se začaly formovat již v době existence Jugoslávie Období, kdy oba státy existují jako nezávislé, je oproti jugoslávským dobám sice kratší, ale pro vzájemné vztahy a jejich podobu daleko podstatnější. Vztah obou zemí je specifický v tom, že spolu sdílejí přímou hranici, což Chorvatsko odlišuje od ostatních postjugoslávských států. Vztah mezi těmito zeměmi měl vliv i na vstup Slovinska a následně Chorvatska do EU (v roce 2013).

Hlavními charakteristikami tvorby koncepce národní role jsou prohlášení o hodnotách, identitě, roli a vztahu k Chorvatsku, EU a Západnímu Balkánu (ZB) obecně. Prvním odkazem ke koncepci národní role je prohlášení na webových stránkách MZV, podle kterého se slovinská identita skládá ze všeho, co je spojené s jazykem a slovinskou kulturou, tedy tím, co bývá spojováno s vlastním národem. Identitu tedy jasně toto prohlášení spojuje s historií a kulturou, která má slovinské kořeny. Jasně se zde vymezuje od historie neslovinské, to znamená od historie jugoslávské. V dokumentech MZV, strategiích a dalších textech je možné nalézt několik odkazů k historii, která má vytvářet slovinskou identitu. Navzdory tomu, že se Slovinsko snaží od 90. let 20. století vymezit vůči regionu ZB, odkazem k historii provádí nepatrné spojení se zeměmi ZB, respektive odkazem na jugoslávské období, protože tam nalezneme tvorbu kultury Slovinska. Častěji je ale identita ve slovinském politickém diskurzu spojována s EU a mezinárodním prostředím obecně. Dále je na stránkách MZV uvedeno, že „úspěšnost etablování [státu, pozn. autorky] v tomto prostředí závisí na hospodářské a kulturní prosperitě a spolehlivé identitě.“ Spolehlivá identita v tomto kontextu odkazuje k pravidlům, která musí být dodržována, aby byla země označena za úspěšně etablovanou. Slovinsko se vždy chtělo stát spolehlivou zemí, avšak Chorvatsko mu v tom svými kroky bránilo, neboť slovinské chování vůči Chorvatsku nebylo vždy podle pravidel a příkladného chování.

---

¹⁴ V této části vycházím ze zkoumaného korpusu, tedy neodkazuji na konkrétní zdroje, ale zdroje k danému korpusu jsou uvedené v seznamu literatury.

Identita je součástí procesu tvorby role. Identita se zakládá nejen na historii, ale i kulturních kořenech, což definují slovinské zahraničně-politické dokumenty. Prezident Janez Drnovšek (na postu prezidenta 2002–2007) spojoval slovinskou identitu s tou evropskou. Byl to logický krok, protože šlo o období, kdy Slovinsko teprve vstupovalo do Evropy, respektive do EU, a proto všechna prohlášení o identitě směřovala k tomu, aby bylo Slovinsko chápáno jako dobrý stát, který si zaslouží být její součástí. Tento postoj byl součástí celého procesu uznání toho, že Slovinsko není balkánskou zemí. Postupným procesem integrace dochází k vytváření evropské identity, do které ta slovinská spadá. Až se Slovinsko připojí do EU „všichni budeme Slovinci a také Evropané. Neznamená to stírání identit, jako tomu bylo v USA, tady jsme všichni rovnoprávní.“ Zde je naznačeno slovinské nadšení pro evropskou integraci. Při hledání role je důležité vymezit si vlastní pozici (Aggestam 2008). Jak bylo zmíněno v historickém exkurzu a části o vývoji zahraniční politiky, vymezit se vůči zemím ZB je důležité pro tvorbu další zahraniční politiky a vůbec celé agendy ZP.

Obecně se slovinští politici nevymezují vůči ZB, ale naopak ve vztahu k němu. Tento trend je vidět v dokumentech od roku 2004. Častěji, než aby říkali, co nejsou (tento způsob převažoval v období do roku 2004), po roce 2004 politici zmiňují daleko častěji to, čím jsou, tedy čím Slovinsko je, jaká je jeho identita, jaké postavení má v Evropě. Od roku 2004 je znatelné určité sebevědomí i v projevech politiků. To pomyslné sebevědomí Slovinsko získalo vstupem do EU a NATO a pak se projevuje v dalších prohlášeních ohledně zemí ZB, již z pozice členského státu těchto institucí.

Lze říci, že se pojem identita v projevech politiků po roce 2004 (tedy v mnou zkoumaném období) nevyskytuje příliš často. Nejčastěji o identitě píše oficiální dokumenty MZV. Slovo identita je pro ně příliš určující a zavazující, proto se vyskytuje velmi málo. Převažují v prohlášeních prezidentů, na rozdíl od dalších zkoumaných skupin aktérů. Pokud by někdo oponoval slovinskému vymezení se, mohla by být narušena samotná identita státu. Období od roku 2004 je specifické v tom, že identitu, po které politici volali před tímto rokem, Slovinsko podle přesvědčení politiků již získalo. V oficiálních dokumentech a projevech se po roce 2004 upustilo od diskutování, kam Slovinsko patří, je prostě součástí EU a NATO, které tvoří jak normativní rámec, tak rámuje i samotnou identitu Slovinska. Slovinsko přejímá normy těchto organizací, velmi úspěšně se socializovalo s praktikami v rámci těchto institucí.¹⁵

Diskurz o koncepci role odkazuje k historii i současnému mezinárodnímu zařazení Slovinska dle rozsahu moci, kterou jako malý stát dokáže vyvíjet. Nejen po odtržení od Jugoslávie, ale i v současnosti je součástí koncepce role představa Slovinska aktivně

---

¹⁵ V dnešní době, jak uvádějí i akademici (srov. Bojinović Fenko 2009, Bunič a Šabič 2012, 2013), není podstatné se vymezit vůči regionu ZB, protože již nikdo nechápe Slovinsko jako součást tohoto regionu. Do střední Evropy Slovinsko vpuštěno oficiálně a institucionálně nebylo a ke státům Středomoří má sice blízko, ale jeho 42km dlouhé pobřeží z něj nedělá typickou středomořskou zemi.

zapojeného do EU, NATO a mnoha dalších institucí, které vytvářejí institucionální rámec, ve kterém Slovinsko působí. Na základě členství v těchto institucích se ve slovinském diskurzu objevují hodnoty, které Slovinsko vyznává, priority, které zastává, a cíle, které si v rámci zahraniční politiky vytýčilo. Slovinští političtí představitelé velmi často zmiňují, že slovinské hodnoty jsou „totožné s EU“, stejně tak normy, podle kterých se chová a které udávají správný směr chování.

Vnitřní a vnější očekávání, která tvoří koncepci národní role Slovinska, jsou projektována do určitých zahraničně-politických snah státu, do jeho priorit a cílů, kterými je tvořena prestiž státu, ale i identita. Takovým projevem vnějších a vnitřních očekávání je zapojení Slovinska do mezinárodních organizací i například v podobě určitých předsednictví, což je prestižní záležitost. Vnitřní očekávání budou naplněna v tom smyslu, že se Slovinsko představí jako země s prestiží, která je schopná se svojí zahraniční politikou ukázat akceschopnost. Vnější očekávání se odhalí například v tom, že Slovinsko úspěšně povede předsednictví dané organizace. Například v roce 2005 Slovinsko předsedalo Organizaci pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OBSE). Jako důsledek vnějšího očekávání ve slovinské zahraniční politice bylo v době tohoto předsednictví zaměření na země ZB, protože Slovinsko cítilo tlak, který byl na něj vyvíjen ve vztahu s těmito zeměmi. Slovinsko cítilo, že je od něj očekáváno využít svoji komparativní výhodu vůči zemím ZB, a tak vytvářelo projekty a aktivity v tom smyslu, aby naplnilo jednotlivá očekávání.

Povaha vztahu a jasné obrysy role Slovinska specifické pro mnou zkoumané období se začaly objevovat již před vstupem Slovinska do EU, kdy ministr zahraničních věcí Rupel prohlásil, že se „Slovinsko, jako členská země EU se bude snažit podpořit možný začátek jednání s Chorvatskem [...] Slovinsko je připraveno sdílet vlastní zkušenosti.“ Již v tomto období vidíme tvorbu určité nadřazenosti, kdy Slovinsko jasně poukazuje na rozdíl mezi nimi. Slovinsko již tu dlouhou cestu tranzice ušlo, má zkušenosti a může je sdílet.¹⁶ V červnu 2004 se ministr Rupel sešel s chorvatským ministrem Žužulem, aby mu pogrataloval k úspěchu. Rada EU se totiž rozhodla zahájit jednání o přístupu. Zároveň hovořil o tom, že „politické systémy obou zemí si jsou velmi podobné, což pro Chorvatsko znamená dobré východisko pro využití zkušeností Slovinska při přijímání evropských zákonů.“ To byl integrační diskurz v začátcích, když se Slovinsko stalo členem EU.

Slovinsko s Chorvatskem dlouhodobě řeší spory, které ovlivňují vzájemné vztahy. Piranský záliv je hlavním předmětem nedořešených otázek.¹⁷ Spory se začaly

---

¹⁶ Slovinsko slíbilo, že se v EU pokusí o co nejrychlejší zahájení jednání o možném přístupu Chorvatska. Jako členský stát mohlo totiž Slovinsko na půdě Rady EU popostrkovat jednání o rozšiřování EU.

¹⁷ Chorvatská ministryně zahraničních věcí Grabar Kitarović prohlásila, že nebude se Slovinskem nutně řešit hraniční body jen kvůli tomu, aby nebyl ohrožen vstup Chorvatska do EU, „vždyť přeci Slovinsko tam také vstoupilo s otevřenou hraniční otázkou.“ Rupel na to reagoval tak, „že sice jsme měli otevřenou

vyhrocovat před slovinským vstupem do EU, nicméně Slovinsku byla podmínka vyřešení problémů na hranicích prominuta. Naopak později při vstupu Chorvatska do EU to byl zásadní problém, který musel být řešen vstupem třetí strany do tohoto konfliktu. Ihned po vstupu Slovinsko začalo situaci ohledně nevyřešených hranic řešit, doufaje v silnější postavení členského státu EU, které mělo na Chorvatsko zapůsobit. V roce 2004 slovinské MZV podalo chorvatskému velvyslanectví protestní nótu k události, která se týkala dlouhodobě sporné oblasti Piranského zálivu. V zálivu se totiž na bójce na mořské hladině objevila cedule hlásající zákaz plavby. Slovinské ministerstvo proti tomuto činu, který porušoval dohodu o hraniční dopravě a spolupráci, protestovalo.

V některých vyjádřeních jsou vidět stanovované podmínky (určitá nadřazená pozice i povaha vztahu) ze strany Slovinska. V září 2004 ministr zahraničních věcí Slovinska Ivo Vajgl před velvyslanci EU zmínil, že je záměrem diplomatických gest Slovinska, aby „budoucí člen EU co nejdříve přijal principy dobrého sousedského chování a řešení otevřených otázek nekonfliktně a mírově. V říjnu 2005 se s Chorvatskem konala jednání na evropské úrovni. „Slovinsko má také svůj podíl, že začala jednání o přístupu s Chorvatskem.“ V srpnu 2007 vydalo MZV shrnutí sporů mezi Slovinskem a Chorvatskem. Šlo o vzájemnou hranici, Lublaňskou banku, rybolov a jadernou elektrárnu. „Jestli se dohodneme o arbitráži kvůli hranici, musí se jednat o všechny sporné body a hranici na moři i na souši.“

Pro přehled uvádím i historické události, které MZV uvádí na svých stránkách a shrnuje nesouhlas s konáním Chorvatska v rozporu s dohodami, které byly odsouhlaseny 25. 6. 1991:

(1) Chorvatsko v roce 1992 v katastru obce Piran – Sečovlje vybuodovalo hraniční přechod, který zároveň odporuje místním názvům – Plovanija.
(2) Dalším sporným bodem je Piranský záliv; v listopadu 1993 Chorvatsko vydalo mapy s jiným vyznačením hranice, než bylo domluveno.
(3) V roce 1993 si Chorvatsko nezákonně přivlastnilo 113ha půdy na jižním břehu řeky Dragonji. Nelegálně vytvořilo vlastnictví tohoto území.
(4) Chorvatsko již od roku 1993 v oficiálních mapách naznačuje dělicí čáru v Piranském zálivu v místě, kde dříve byla hranice Jugoslávie s Itálií, tedy je tam ignorována slovinská část.
(5) V roce 1997 přijalo Chorvatsko vyhlášku o rybolovných oblastech na severu Jadranu, které zasahují do námořní hranice mezi oběma zeměmi.
(6) V roce 1997 vydalo Chorvatsko Zákon o území krajů, měst a obcí, který zahrnuje část slovinského území, domům na tomto území byla přidělena vlastní čísla. Bývalý zákon z roku 1992 tyto části území nezahrnoval.
(7) V roce 1997 chorvatská policie zabránila rekonstrukci nábřeží na levém břehu řeky.
(8) V únoru 1998 Chorvatsko v jižní části Piranského zálivu povolilo farmu měkkýšů (pokračovalo v roce 1999, 2000, 2003, 2004).
(9) Udělování koncesí na průzkum mořského dna 2001, 2002, 2007.
(10) V roce 2004 Chorvatsko nelegálně přejmenovalo Piranský záliv na Savudrijskou zátoku.

otázku při vstupu do EU, ale ne s členem EU.“ Tím se snažil upozornit Chorvatsko na odlišnost situací vstupu obou zemí.

(11) V roce 2005 chorvatské úřady vydaly nelegálně rozhodnutí týkající se oblasti na levém břehu řeky Dragonji k demolici domu.
(12) Chorvatsko v roce 2005 jednalo s Itálií o vymezení kontinentálního šelfu bez informování Slovinska. Jedná se opět o starou dohodu mezi Jugoslávií a Itálií z roku 1968.
(13) Chorvatský parlament v roce 2003 přijal rozhodnutí o prodloužení pravomoci Chorvatska v Jaderském moři. Týká se právního režimu upravujícího rybolov kvůli ochraně životního prostředí.
(14) Chorvatsko v přístavu Osijek zabavilo slovinskou loď z důvodu špatného technického stavu a zakázalo jí činnost. Nahradilo jí chorvatskou lodí.
(15) V roce 2006 Chorvatsko nelegálně nainstalovalo betonové bloky na levém břehu řeky Dragonji.
(16) V roce 2006 postavilo most přes řeku Dragonju bez ohledu na možnost záplav.
(17) V roce 2006 začalo Chorvatsko jednostranně budovat silnici do osady Mirišče. Jedná se o jednostranné zásahy na levém břehu řeky Mury. V roce 2007 došlo ke stavbě dřevěného mostu.
(18) Chorvatsko ilegálně prodává pozemky na levém břehu řeky Dragonji.
(19) Umožňuje lov u obce Sečovlje.

Zdroj: autorka dle mzz.gov.si

Slovinsko sice ve svých prohlášeních mluví o jakési podřazenosti Chorvatska, nicméně ho vnímá jako silného aktéra, se kterým je složité vyjednávání ohledně sporných bodů, proto to prohlášení: „odteď bude Slovinsko s Chorvatskem jednat na evropské úrovni, což je pro obě země pozitivní.“ Slovinsko chtělo využít statusu členské země EU a v podstatě si na rozdíl od Chorvatska mohlo klást podmínky. Navzdory sporným bodům si slovinské elity ve zkoumaných materiálech uvědomují důležitost Chorvatska jako partnera, zejména ekonomického. Jejich přístup je však racionální a upřednostňují zde své zájmy. I když v rámci integračního diskurzu často odkazují k tomu, že pořád mají snahu Chorvatsko směřovat na cestě do EU. K tomu se Rupel vyjádřil tak, že „Slovinsko nekončí s podporou Chorvatska na cestě do EU, ale musí to být v souladu se závazky EU.“

Snahy o urovnání vztahu byly oboustranné. Rok po slovinském vstupu, v červnu 2005, byla podepsaná dohoda v Brioni, ve které se oba státy zavázaly respektovat hranice z roku 1991. Slovinsko před svým osamostatněním postavilo hraniční přechod cca 150 metrů od řeky Dragonja, tedy na sporném území, v domnění, že tímto aktem se hranice jednoznačně vymezí. Chorvatsko nicméně s umístěním nesouhlasilo s odůvodněním, že se ještě jedná o chorvatské území. Naopak kontrolní bod chorvatské policie byl podle Slovinců postaven na slovinském území. Vesnice Mlini a Sečovlje jsou tak v prostoru, o kterém se neustále diskutuje.¹⁸ Podle slovinských dokumentů je chorvatská strana tím provokatérem. Například v dubnu 2006 chorvatská policie zatkla dva slovinské občany (jedním z nich byl Joško Joras, který dlouhodobě nesouhlasil s vedením hranice v obci Sečovlje), kteří prý překročili neoprávněně hranici. Několik hodin je poté drželi na policejní stanici, proti čemuž slovinské ministerstvo zahraničních věcí oficiálně protestovalo. Tento incident opět představoval jednání, na které si

¹⁸ V roce 1994 se země dohodly, že přechod Plovanijski (jak jej nazývá chorvatská strana) je pouze dočasný a nestanovuje žádnou reálnou hranici. Tomu však neodpovídají následné aktivity chorvatské strany.

Slovinsko stěžovalo. To samozřejmě vztahy mezi oběma zeměmi nezlepšilo. Dále se také „aktualizoval“ problém s jadernou elektrárnou Krško. Chorvatsko přijalo zákon o zákazu skladování jaderného odpadu, a tak se znovu otevřela otázka, jak naloží s chorvatskou částí jaderného odpadu z této elektrárny. Krško je sice jadernou elektrárnou na slovinském území, ale ještě z dob Jugoslávie přetrvává chorvatský odběr elektřiny. Chorvatsko se zavázalo, že převezme polovinu jaderného odpadu a uskladní jej, nicméně tímto zákonem se tohoto závazku snaží zbavit. V červenci 2006 se situace opět vyostřila. Chorvatsko jednostranně „intervenovalo“ do prostoru mezi obcí Hotiza a řekou Murou. V této oblasti Chorvatsko zbudovalo bez slovinského souhlasu most přes řeku ke spojovací silnici k hraničnímu přechodu Hotiza – Sv. Martin na Muri, což zvýšilo riziko povodní v oblasti vesnic podél řeky. Tento čin měl mít podle slovinské strany nepříznivé důsledky pro slovinské území. Například v červnu 2006 ministr Rupel napsal evropskému komisaři pro rozšiřování Rehnovi o situaci a vztazích s Chorvatskem. „Jak jsme mnohokrát řekli, podporujeme přijetí Chorvatska do EU, ale proto očekáváme, že i s ostatními státy se bude snažit udržet dobré sousedské vztahy.“¹⁹ Rupel uvedl, že Slovinsko je ochotné řešit problém bilaterálně, ale nemá žádnou odezvu. Nakonec bylo třeba problémy na hranicích vyřešit arbitráží.²⁰

Slovinská diplomacie přitvrzovala ve svých vyjádřeních vůči Chorvatsku. Bylo znát, že chorvatský proces přistoupení se blíží, aniž by byly vyřešeny vzájemné problémy. Slovinsko se obávalo, že situace nedopadne v jeho prospěch, a tak začalo ve své rétorice i v četnosti kritiky přitvrzovat. V březnu 2007 slovinské MZV vydalo nótu ohledně chorvatského jednání. V nótě si slovinské MZV stěžovalo, že jsou napadáni slovinští představitelé chorvatskými médii. Z toho důvodu byla ve Slovinsku svolaná Strategická rada zahraniční politiky. Rupel prohlásil, že je třeba opustit vzájemné stranické, politické a jiné rozdíly a v pravdě přejít k jednotné zahraniční politice směrem k Chorvatsku. S tím stanoviskem vydalo MZV v květnu zprávu, ve které se říká, že došlo znovu ke konfrontaci na hranicích, Chorvatsko se opakovaně pokoušelo narušit průběh státní hranice, i tím, že překreslovalo hranice na moři, MZV s tím nesouhlasí a odmítá jakékoliv mapy, do kterých toto bylo zakresleno, nesouhlasí s vykonstruovaným názvem Savudrija. Dále ministr Rupel dodal, že státní hranice dříve nebo později bude muset být určena, protože Chorvatsko chce do EU a vyřešení sporů se sousedními zeměmi je jednou z podmínek.

---

¹⁹ I když komise mnohokrát vyjádřila názor, že mezi Chorvatskem a Slovinskem jde o bilaterální spor, který si musí obě země vyřešit samy, Rupel přesto očekával minimálně nějaké stanovisko ze strany EU.

²⁰ Návrhy na arbitráž se objevily již v roce 2005, když se vyjednávalo o přijetí Chorvatska do EU. Nejprve si strany dlouho vyměňovaly návrhy a doufaly v dohodu, nakonec vše bylo třeba přenechat třetí straně. V prosinci 2005 Slovinsko vyostřilo spor tím, že ministerstvo zahraničních věcí vydalo další nótu a stanovisko „k jednostrannému jednání Chorvatska, které poškozují suverenitu Slovinska.“

Období slovinského předsednictví bylo specifické ve vztahu k Chorvatsku. Ve vyjádřeních bylo možné interpretovat nadřazenost pramenící právě v této funkci, kterou slovinské politické elity zastávaly. V lednu 2008 v době slovinského předsednictví Rupel prohlásil, že diplomatické vztahy jsou takřka „zprerhané.“ Na otázky novinářů, zda se necítí příliš ukřivděný, odpověděl, že „Slovinsko udělalo mnoho nabídek, to není o křivdě.“ I když ve slovinském jednání vůči Chorvatsku jde o víc než o vyřešení sporů, jde o to, aby Slovinsko mělo prestiž, aby se Chorvatsko podřídilo, protože Slovinsko bylo v EU první a má právo stanovovat si podmínky. Alespoň takto je možné interpretovat neustálé dohady s Chorvatskem. Rupel prohlásil na účet chorvatské diplomacie, že se možná „snaží pozornost EU upoutat jen na problém se Slovinskem a odpoutat ji od jiných problémů.“

Často slovinská diplomacie využila situace a slovinské zájmy byly vydávány za ty evropské. V dubnu 2008 vedl Rupel Radu EU pro rozšiřování, ve které zasedal i chorvatský ministr pro zahraniční věci a evropské záležitosti Goran Jandroković. Rupel prohlásil, že „EU se drží všech pravidel přidružování, toho, co je stanoveno ve Stabilizační a asociační dohodě.“ Dále zaznělo přede všemi ministry, „ať si Chorvatsko vyřeší své hraniční spory, které jsou klíčové.“ V červnu byly otevřeny další dvě kapitoly o přistoupení. Slovinsko v prosinci 2008 blokovalo otevření sedmi kapitol, jelikož podle MZV „Chorvatsko v těchto kapitolách přijalo zákony, které jsou protiprávní vůči vymezení hranice se Slovinskem.“

Podle institucionálních procedur EU je třeba souhlas všech členských zemí ohledně přijetí nového člena, díky čemuž mohlo Slovinsko na Chorvatsko tlačit. Chorvatsko ovšem jakékoli řešení hranic odmítalo. Za hlavní problém byli označeni slovinští rybáři v oblasti sporných hranic, kteří hranici pravidelně překračují a porušují tím chorvatský zákaz. Tento problém se řešil mezi Evropskou komisí a Chorvatskem, které porušilo dohodu o hraniční dopravě a spolupráci se Slovinskem. V roce 2007 Slovinsko protestovalo znovu, tentokrát kvůli zprávě, která se objevila v chorvatských médiích o tom, že Chorvatsko připravilo vyhlášku o udělení koncesí chorvatským společnostem, aby mohly prozkoumat naleziště ropy a zemního plynu v severním Jadranu. To by opět oficiálně deklarovalo chorvatské právo na toto území, které je však rozporované Slovinskem. Šlo o území, které bylo již před několika lety vyřešeno prostřednictvím tzv. Dohody Drnovšek-Račan.²¹ Ani ministr zahraničí Samuel Žbogar se v souvislosti s chorvatským vstupem do EU nezdržel poznámek. V prosinci 2008 prohlásil, že „rychlost vstupu do EU je jen na Chorvatsku,“ které má na výběr, jak se bude chovat a podle toho

---

²¹ Dohoda podepsaná v roce 2002 mezi chorvatským premiérem Ivicou Račanem a slovinským premiérem Janezem Drnovškem. Pro vstup Slovinska do EU bylo podmínkou ukázat, že Slovinsko nemá žádný hraniční spor se sousedy. Slovinsko ustoupilo Chorvatsku v oblasti řeky Dragonji a Chorvatsko vyšlo vstříc v oblasti Piranského zálivu. Dohoda však nebyla ratifikována. Problém byl vyřešen dočasně jen naoko, ale po vstupu Slovinska se otázka opět otevřela.

bude Slovinsko reagovat. Slovinsko tak jasně udává směr vztahů s Chorvatskem. Ukazuje, že je nadřazené, využívá svých soukromých sporů k zablokování chorvatské budoucnosti.²²

Důležitým mezníkem pro vyřešení vzájemných sporů byl rok 2009, kdy se nakonec konala arbitráž o mezinárodním řešení celého sporu. Bylo svoláno občanské referendum a Slovinci se vyslovili nadpoloviční hodnotou pro to, aby problém řešil mezinárodní arbitr. Byla vytvořena arbitrážní komise, která měla dohlížet na dohodu. Dokonce Slovinsko nechalo dohodu zkontrolovat Ústavním soudem, zda není v rozporu s ústavou Slovinska. Slovinsko tedy mělo k dispozici dopravní pás, kterým mohly lodě připlouvat do místních přístavů, a obchod tedy zůstal nenarušen. Celý rok 2010 bylo ve zkoumaných dokumentech jasně vidět, že Slovinsko upřednostnilo ekonomické otázky, které ničím nepodmiňovalo. Mezi Slovinskem a Chorvatskem se diskutovalo spíše jen o hospodářské spolupráci a hospodářské výměně.²³ Avšak ani jedna strana neustoupila v jednání hraničního sporu, a nakonec bylo v květnu 2010 rozhodnuto, že spor bude vyřešen arbitrážní dohodou.²⁴ Následně v červenci 2011 došlo k uzavření zbylých přístupových kapitol Chorvatska, které Slovinsko doposud blokovalo. „Uzavření kapitol znamená, že Chorvatsko úspěšně přizpůsobilo svůj právní řád řádu EU,“ komentovalo tuto skutečnost slovinské MZV, ve skutečnosti šlo o vyřešení sporných bodů mezi Slovinskem a Chorvatskem.

Po období předsednictví a po arbitráži se slovinská diplomacie jakoby neutralizovala. Po celé následující období byly vztahy na oficiální úrovni. V březnu 2012 navštívil Chorvatsko ministr zahraničních věcí Karl Erjavec a setkal se s prezidentem Ivem Josipovićem. Chorvatský prezident poděkoval Slovinsku za „podporu při závěrečných jednáních,“ což je jeden ze vstřícných kroků mířících k tomu, aby si Chorvaté Slovinsko naklonili k poslednímu kroku, tedy ratifikaci přístupové dohody. Tu musí schválit všechny členské státy, jinak není možné přijmout nového člena. Chorvatská ministryně zahraničí Pusić vzesla vůči Slovinsku dotaz týkající se toho, kdy Slovinsko ratifikuje přístupovou dohodu. Erjavec odpověděl, že „nebudeme první, ale

---

²² V únoru 2009 se Slovinsko znovu ozvalo kvůli nevyřešeným hraničním nejasnostem, což média pojmenovala jako „novou slovinskou blokádu“. Problém byl spojen s jednáním o uzavření přístupové kapitoly 6 (Právo společnosti). V souvislosti se změnou katastrálního registru byl připraven zákon o zónách žup, měst a obcí a ve výčtu byla obec, kterou Slovinsko pokládá za své území, proto tato kapitola nemohla být uzavřena. Následně v březnu EP i EK doporučily mediaci hraničního problému.

²³ V dubnu 2010 se konalo 9. zasedání smíšené komise pro hospodářskou spolupráci mezi oběma zeměmi, což potvrzovalo, že spolupráce mezi zeměmi není zablokovaná nevyřešenými spory, nicméně jde o důležitá témata, kterých se není ani jedna země ochotna vzdát.

²⁴ Arbitrážní soud měl podle dohody dohlížet na vedení hranice tak, aby Slovinsko mělo přístup do otevřeného moře. Arbitrážní dohoda mezi zeměmi začala platit 29. listopadu 2010. Před OSN ji registrovali 25. 5. 2011.

budeme mezi prvními," čímž opět potvrdil, že Slovinsko svůj vztah s Chorvatskem jako asymetrický, protože má výhodu členského státu.

V dubnu 2013 se jednalo ve Státním shromáždění Slovinska o přístupu Chorvatska. Dne 2. 4. 2013 bylo vše odsouhlaseno se slovy, „Chorvatsko je jeden z nejdůležitějších hospodářských partnerů Slovinska,“ což byl ten hlavní důvod, proč Slovinsko schválilo vstup Chorvatska do EU. Již plně převládá ekonomický diskurz a zájmy a činy Slovinska jsou směřovány k tomu, aby bylo Chorvatsko ekonomickým partnerem.

Při oficiálním vstupu Chorvatska po schválení všemi 27 dosavadními členy dne 1. 7. 2013 ministr Erjavec uvedl: „jsem spokojen, že je Chorvatsko členem EU, alespoň bude mít Západní Balkán větší podporu.“ Tím částečně odkazoval k tomu, že Slovinsko už nemusí být tím jediným spojovníkem mezi EU a ZB, ale Chorvatsko by se mohlo také podílet. Dále prohlásil, že „nyní bude daleko lehčí řešit dvoustranné a jiné otázky společného zájmu.“ Tím myslel, že Chorvatsko jako členský stát se bude chovat rozumně a jejich dvoustranné spory se Slovinskem se budou řešit snáze. Dále Erjavec prohlásil, že „společné členství Chorvatska a Slovinska [v EU, pozn. autorky] přináší občanům na obou stranách hranice jen výhody.“ „Ukázali jsme, že jsme schopni přijímat rozhovory o řešení vážných otázek.“ Nicméně přístup Chorvatska neznamenal, že je vše vyřešeno, ani že řešení sporů bude snazší, jak všichni na slovinské straně v roce 2013 doufali.

V lednu 2014 Slovinsko požadovalo změnu arbitrážního rozhodnutí ve věci slovinsko-chorvatské hranice. Slovinsko po arbitrážním soudu chce, aby byla stanovena jasná hranice, která by umožňovala vstup na volné moře. Dodnes je koridor, kterým mohou slovinské lodě plout, spravován společně. Slovinsko by chtělo tento spor vyřešit už nadobro. Byla stanovena arbitrážní pětičlenná komise, která měla rozhodnout na základě argumentů o výsledku. Výsledek byl očekáván v prosinci 2015. Mezitím však Chorvatsko vypovědělo arbitrážní dohodu, protože obviňuje slovinskou stranu z ovlivňování jednotlivých členů arbitrážní komise. Když měl chorvatský Sabor jednat o vypovězení dohody, premiér Miro Cerar vzkázal premiérovi Milanovičovi, že „arbitrážní dohoda je a zůstane jedinou právní úpravou řešení otázky hranice mezi zeměmi.“ Tato evidentně křehká dohoda zajišťovala uklidnění situace, nicméně dnes, po vypovězení arbitrážní dohody Chorvatskem, je zjevné, že slovinský krok o vytvoření arbitrážní komise a snahy situaci dořešit, se ukázal jako nevhodný. Vše se obrátilo proti Slovinsku.

Jak bylo ukázáno, Slovinsko má s Chorvatskem velmi problematický vztah. Netají se tím, že své osobní zájmy staví nad zájmy Unie. Dlouhodobě se obě diplomatické strany nemohou dohodnout na specifických otázkách. Jakmile Chorvatsko vstoupilo do EU, situace se ještě zhoršila, neboť Slovinsko ztratilo doposud velmi účinnou páku, jelikož do té doby mohlo blokovat chorvatské přijetí do EU.

Z výše uvedeného je patrný vztah slovinské diplomacie k Chorvatsku, nicméně bych chtěla explicitně zdůraznit některé prvky vztahu, pro lepší orientaci a pochopení přiřazení určité role. Je poměrně jednoduché vysledovat ze zkoumaných dokumentů,

jaké jsou zahraničně-politické cíle slovinské diplomacie. Zásadním bodem je zajištění platných hranic a ochrana hranic před chorvatskou rozpínavostí. Slovinska diplomacie je v tomto velmi nekompromisní a dělá vše pro to, aby např. piranská hranice byla určena ve slovinský prospěch. Zašli až tak daleko, že se snažili ovlivnit arbitrážní komisi a nechat situaci znovu přezkoumat, což se jim nevyplatilo a Chorvatsko vypovědělo arbitráž. Jako další cíl ZP od roku 2004 můžeme pozorovat snahu Chorvatsko integrovat z důvodu snazší hospodářské výměny. Dnes však Chorvatsko není tak významným ekonomickým partnerem, jak se stále vede v povědomí. Pro Slovinsko jsou důležitější partneři uvnitř EU a na Balkáně. Pokud bych chtěla shrnout zájmy slovinské diplomacie, pak jde tedy o ekonomické zájmy, ale přednější jsou zájmy bezpečnosti, včetně ochrany státní hranice. Slovinsko se dlouhodobě zasazuje o dodržování hodnot EU, avšak právě Chorvatsko je příkladem, kdy Slovinsko tyto hodnoty upozadovalo ve chvíli, kdy se snažilo na Chorvatsko tlačit při vyjednávacím procesu o vstupu do EU.

V chování vůči Chorvatsku slovinské politické elity vyjadřovali identitu takovou, že Slovinsko je zemí vyspělejší. Jeho přistoupení do EU v roce 2004 potvrdilo, že je zemí stabilní, demokratickou a vhodnou být součástí prestižního celku, jako EU. V prohlášeních bylo znatelné, že Slovinsko chce mít vždy navrch. Odtud pramení i ona nadřazenost, kterou vůči Chorvatsku projevuje.

Tabulka 3. Shrnutí vztahu Slovinska k Chorvatsku

prvek vztahu	interpretace diskurzu ZP k Chorvatsku
cíle ZP	zajistit si platné hranice a vyřešení sporů, integrovat Chorvatsko, aby byla snazší ekonomická výměna
zájmy	ekonomické, bezpečnostní z pohledu suverenity
hodnoty	Slovinsko se snažilo na Chorvatsko tlačit, aby dodržovalo hodnoty EU
identita ve vztahu ke státu	Slovinsko je vyspělejší stát, bylo první členem EU. Ve srovnání s Chorvatskem chce mít vždy navrch.
asymetrie vztahu	vztahy jsou ale víceméně symetrické
vztah nadřazenosti	Slovinsko ukazuje svoji nadřazenost
zodpovědnost	rozhodně nevyslovuje žádnou zodpovědnost vůči Chorvatsku v jakékoliv záležitosti
témata spolupráce	hospodářská výměna

Zdroj: autorka

Pokud bych hodnotila to, zda Slovinsko přijímá zodpovědnost vůči Chorvatsku při přístupovém procesu Chorvatska do EU, nelze takovou zodpovědnost nalézt. Možná v počátcích, kdy Slovinsko vstoupilo do EU, obecně zmiňovalo, že jako země s historickými pouty k regionu Balkánu má co nabídnout a je zodpovědné za jejich přijetí. Takové projevy se objevovaly, ale ne často. Někdy se politické elity takto vyjadřovaly směrem k vlastním občanům, aby je přesvědčili o správnosti svého konání.

4. Shrnutí a určení role

Veškeré role, které v sobě zahrnují princip zodpovědnosti, jsem musela vyřadit. I když by se mohlo na základě reálných kroků i některých prohlášení a dokumentů zdát, že role ochránce, obránce hodnot nebo vedení by mohly být aplikovatelné, i ony zahrnují zodpovědnost, kterou ovšem Slovinsko jednoznačně odmítá.

Tabulka 4. Možné role pasující na Chorvatsko

Slovinsko vůči Chorvatsku	aktivní nezávislý stát, důvěryhodný spojenec, nezávislý aktér, příklad, izolovaný stát, developer, most/mediátor
----------------------------------	--

Zdroj: autorka

Role mostu byla prvotním motivem toho, proč se danému tématu věnovat. Očekávala jsem, že Slovinsko propojuje vyjednávání mezi EU a jednotlivými zeměmi ZB. Jak se však ukázalo, tato role je jen složitě aplikovatelná, byť metaforu mostu někteří politici, např. Dmitrij Rupel, využívali: „Slovinsko je mostem mezi Západním Balkánem a EU.“ Jak bylo poukázáno v části věnované diskurzivní produkci, v porovnání s mnoha jinými vyjádřeními, jakou roli by Slovinsko mělo hrát vůči ZB, byla představa mostu zmiňována méně, než jsem očekávala, ale přesto se o ní někteří představitelé zmiňovali.

Chorvatsko je země, v jejímž případě určit roli Slovinska není snadné. Byť je jejich vztah poměrně chladný, nelze říci, že by Slovinsko ve vyjednávání s Chorvatskem prosazovalo jen své zájmy a stylizovalo se do role nezávislého aktéra. I když si kladlo mnoho podmínek a přístup blokovalo, podpořilo nakonec zájem EU, aby Chorvatsko vstoupilo. Je otázkou, zda to bylo z vlastních zájmů v očekávání snazší spolupráce s Chorvatskem nebo toho, že se jednou vnější hranice Schengenu posune na Chorvatskou hranici (možný slovinský racionální zájem), každopádně se drželo plánu Chorvatsko stabilizovat a pomoci mu v reformách. Zpočátku se Slovinsko chovalo jako příklad, protože nabízelo zkušenosti z úspěšného vstupu do EU. Zde jako u jediného příkladu je vidět opravdu velká změna v chování během slovinského členství v EU. Ta změna je ale způsobena tím, že Chorvatsko podstoupilo všechna vyjednávání o členství, musely se projít všechny kapitoly a tam byly sporné body, které Slovinsko řešilo zablokováním. Bylo na místě označit Slovinsko za hráče role nezávislého státu, který prosazuje své vlastní zájmy nad těmi společnými. V každém případě je nutné roli Slovinska v Chorvatsku pojmenovat také jako developer, protože Slovinsko skutečně projevovalo zájem a činnost v obou částech diskurzu Chorvatsku pomoci s rozvojem.

Dalším významným milníkem bylo předsednictví v Radě EU, kdy se slovinští politici snažili prosadit téma integrace ZB do EU a vytvořit užší spolupráci s těmito zeměmi. Taková činnost by odkazovala například k roli mediátora-integrátora, protože se Slovinsko reálně snažilo tyto země integrovat do společenství. Nicméně ani tato role

není dlouhodobá. Po roce 2008 jsem spatřila v aktivitě na půdě EU určité ochladnutí. V rámci diskurzu bylo zmiňováno, že je třeba „si odpočinout od ZB.“ Bylo by možné aplikovat i roli vedení, ale ta odkazuje k určité zodpovědnosti a tu Slovinsko zmiňovalo jen obecně k regionu jako celku a to ještě před samotným předsednictvím. V období po předsednictví se zdá, že tuto zodpovědnost již nechce. Chce být spíše prostředníkem v regionu, nikoli za vývoj regionu zodpovídat. K tomuto postoji přispěl vztah s Chorvatskem a jeho cesta do EU. Ukázalo se, že Slovinsko staví své zájmy před zájmy Unie v domnění, že tím vyřeší dlouholeté spory a přinese si naplnění některých svých zájmů.

Schéma 6. Shrnutí vztahu Slovinska s Chorvatskem pro určení role

Chorvatsko

podpora začátku jednání s EU; sdílení zkušeností; Slovinsko chtělo být mentorem; kritika na půdě EU; zdržování otevirání a uzavírání kapitol při přístupu; po přístupu kritika na půdě EU; znovuotevření společných sporů

Zdroj: autorka

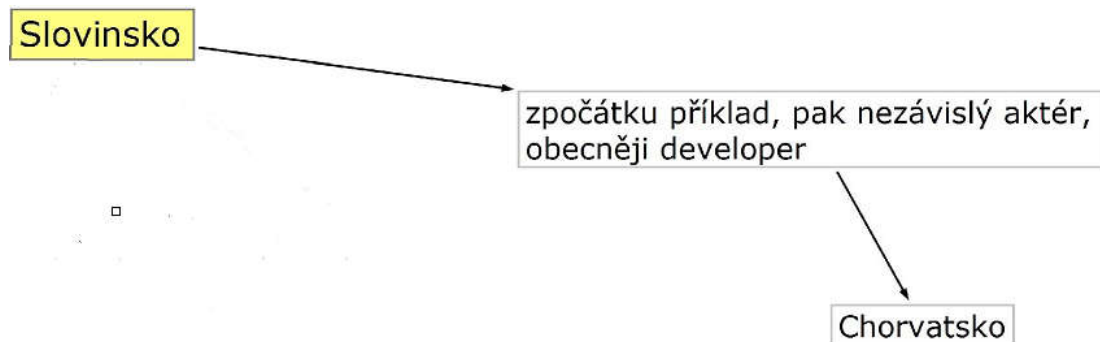
Slovinsko tedy přejímá role, které neslibují žádnou zodpovědnost, navíc vždy se chová k Chorvatsku nadřazeně. Jeho vztah je asymetrický, alespoň takto to vnímají slovinské zahraničně-politické elity. V realitě bychom spíše řekli, že jejich vztah je symetrický. Jako finální role jsem určila tři. Nejprve role příkladu, rozebraná výše. Slovinsko opravdu zpočátku chtělo figurovat jako ta spolehlivá země, která dává dobrý příklad. Role jako příklad však závisí na důležitosti prestiže a získávání vlivu. Takový stát je pak pro ostatní příkladem právě na základě své důležitosti a obrazu svého chování. Takováto role se vyvíjí dlouhodobě. Je třeba vzbudit důvěru okolí, že aktér je stálý a mohou jej brát jako zodpovědný příklad, který se ve všech případech chová důvěryhodně. Tuto roli Slovinsko chvíli hrálo, že upřednostnilo vlastní zájem a začalo blokovat chorvatská přístupová jednání.

Další rolí je nezávislý aktér. Obecně lze říci, že roli nezávislého aktéra provádí stát, který není navázaný na žádný jiný a zaměřuje se na vlastní zájmy a vlastní politiky. Tato role je nadčasová i mimo kontext studené války. Nezávislý aktér nebude spolupracovat v tématech a s aktéry, se kterými jej nepojí osobní zájem. Tato role následovala a vlastně i přetrvává.

V rámci diskurzu jsem objevila ještě jednu roli, která je vhodná k pojmenování slovinského chování. Je to role developera. Developer je role označující ty státy, které se snaží pomoci méně rozvinutým státům. Takové státy však musí mít pro tuto činnost určité předpoklady, například k tomuto uzpůsobenou materiální základnu. Developerem

nemůže být každý stát, který alespoň částečně přispívá na rozvoj. V souvislosti s touto rolí je nutné říci, že Slovinsko vynakládalo až do vstupu Chorvatska do EU nemalé prostředky na rozvoj. Otázkou zůstává motiv této aktivity. Ten byl naznačen výše. Spíše než prosazování evropských hodnot šlo o racionální uvažování.

Schéma 7. Role Slovinska vůči Chorvatsku

Zdroj: autorka

Jak bylo zmíněno v teoretické části, každá role může být podrobena změně. Tato změna zde byla naznačena. Slovinsko pod tíhou vnitřních očekávání proměňovalo svoji roli ze vzorného příkladu, přes developera až k nezávislému aktérovi, který je ochoten spolupracovat, ale ve chvíli, kdy to pro něj není výhodné, pak se stáhne a spolupráci omezí jen na hospodářskou výměnu, v případě Chorvatska. Byl zmiňován také konflikt rolí. V případě slovinského vztahu s Chorvatskem ke konfliktu rolí skutečně došlo, neboť Slovinsko chtělo dlouhodobě hrát aktéra, který upřednostňuje hodnoty EU a brání je za každou cenu, avšak vnitřní očekávání, ať už jiných politiků nebo společnosti vytvořilo tlak a došlo ke změně role.

Seznam literatury a zdrojů

- Aggestam, L. 1999. *Role Conceptions and the Politics of Identity in Foreign Policy*. ARENA workingpapers,99/08, Oslo, Centre for European Studies University of Oslo.
- Aggestam, L. 2006. Role theory and Europe an foreign policy: a Framework of analysis. In Elgström, Ole – Smith, Michael. *The European Union's Roles in International Politics. Concepts and Analysis*. London, Routledge. 11–29.
- Elgström, O. – Smith, M. 2006. Inroduction. In Elgström, Ole – Smith, Michael *The European Union's Roles in International Politics. Concepts and analysis*. Abingdon, Routledge. 1–10.
- Fairclough, N. 1995. *Critical Discourse Analysis. The Critical Study of Language*. London, Longman.
- Hansen, L. 2012. Discourse analysis, postrstructuralism and foreign policy. In Smith, S. – Hadfield, A. – Dunne, T. *Foreign Policy. Theories, Actors, Cases*. Oxford, Oxford University Press. 94–109.
- Harnisch, S. – Frank, C. – Maull, H. W. 2011. Introduction. In Harnisch, S. – Frank, C. – Maull, H. W. *Role Theory in International Relations. Approaches and analyses*. New York, Routledge, 1–4.
- Harnisch, S. 2011. Role theory: Operationalization of key concepts. In Harnisch, S. – Frank, C. – Maull, H. W. *Role Theory in International Relations. Approaches and analyses*. New York, Routledge. 7–15.

- Hollis, M. – Smith, S. 1986. Roles and Reasons in Foreign Policy Decision Making. *British Journal of Political Science* 16 (3): 269–286.
- Holsti, K. 1970. National Role Conceptions in the Study of Foreign Policy. *International Studies Quarterly* 14 (3): 233–309.
- Holsti, K. 1987. National Role Conceptions in the Study of Foreign Policy. In Walker, S. G. *Role Theory and Foreign Policy Analysis*. Durham: Duke University Press. 5–43.
- Hopf, T. 1998. The Promise of Constructivism in International Relations Theory. *International Security* 23 (1): 171–200.
- Checkel, J. T. 1997. International Norms and Domestic Politics: Bridging the Rationalist – Constructivist Divide. *European Journal of International Relations* 3 (4): 473–495.
- Checkel, J. T. 1998. The Constructivism Turn in International Relations Theory. *World Politics* 50 (2): 324–348.
- Checkel, J. T. 2002. Theoretical Pluralism in IR: Possibilities and Limits. In Carlsnaes, W. – Risse-Kappen, T. – Simmons, B. *Handbook of International Relations*. 220–241.
- Checkel, J. T. 2006. Constructivism and EU Politics. In Jørgensen, Knud E. – Pollack, M. A. – Rosamond, B. *Handbook of European Union Politics*. London, Sage, 57–76.
- LePrestre, P. G. 1997. Change and Continuity in Foreign Policy Role Conceptions after the Cold War. In LePrestre, P. G. (ed.). *Role Quests in the Post-Cold War Era. Foreign Policies in Transition*. London, McGill-Queen's University Press, 251–232.

Korpus pro diskurzivní analýzu

Oficiální dokumenty vydané ministerstvem zahraničních věcí – mzz.gov.si

Soupis zdrojů prezidenti:

Soupis zdrojů Drnovšek 2004–2007 – www2.gov.si/up-rs/

Soupis zdrojů Danilo Türk 2007–2012 – <http://www2.gov.si/up-rs/bp-dt.nsf/>

Soupis zdrojů Borut Pahor 2012 až dosud – <http://www.predsednik.si/up-rs/uprs.nsf/>

Soupis zdrojů ministři zahraničních věcí: 2004–2016 – http://www.mzz.gov.si/nc/si/medijsko_sredisce

Teleport internetových stránek MZV:

http://www.mzz.gov.si/si/zunanja_politika_in_mednarodno_pravo/

http://www.mzz.gov.si/si/evropske_politike/koordinacija_evropskih_zadev/

Soupis zdrojů premiéři:

Janša – <http://www.nekdanji-pv.gov.si/2004-2008/nc/si/>

Bratušková – http://www.nekdanji-pv.gov.si/2013-2014/nc/si/medijsko_sredisce

Cerar – http://www.kpv.gov.si/nc/si/medijsko_sredisce